वामदेवो गौतमः। १-३ क्षेत्रपतिः, ४ शुनः, ५, ८ शुनासीरौ, ६-७ सीता। अनुष्टुप्, ५ पुर उष्णिक्, २,३,८ त्रिष्टुप्

क्षेत्रस्य पतिना वयं हितेनेव जयामसि। गामश्वं पोषयित्न्वा स नो मृळातीदृशे॥ ४.०५७.०१

क्षेत्रस्य पतिना- केदाराधिदैवतेन । वयम्। हितेन- सख्या । इव । जयामसि- जयामः। आध्यात्मिके सद्भावनाख्यबीजवपनयोग्यप्रकृतिरेव केदारः। तदधिदैवतं क्षेत्रपतिः। गाम्- धेनुं चिद्रश्मिम्। अश्वम्- तुरगं प्राणम्। पोषयित्नु- पोषणकरीं सम्पदम्। आ- आहरतु। सः- असौ क्षेत्रपतिः। नः- अस्मान्। ईदृशे- ईदृशे सम्पन्निमित्ते। मृळाति- सुखयति ॥१॥

क्षेत्रस्य पते मधुमन्तमूर्मिं धेनुरिव पयो अस्मासु धुक्ष्व।
मधुश्चुतं घृतमिव सुपूतमृतस्य नः पतयो मृळयन्तु॥ ४.०५७.०२

क्षेत्रस्य पते। मधुमन्तम्- मधुरम्। ऊर्मिं- तरङ्गम्। धेनुः- गौः। पयः- क्षीरम्। इव। मधुश्चुतम्- मधुस्त्रावकम्। सुपूतम्- सुष्ठु शोधकम्। घृतमिव। अस्मासु। धुक्ष्व। नः- अस्मान्। ऋतस्य- प्रकृतिनियतिभूतसत्यस्य। पतयः- पालकाः। मृळयन्तु- सुखयन्तु ॥२॥

मधुमतीरोषधीर्द्याव आपो मधुमन्नो भवत्वन्तरिक्षम्।
क्षेत्रस्य पतिर्मधुमान्नो अस्त्वरिष्यन्तो अन्वेनं चरेम॥ ४.०५७.०३

ओषधीः- ओषध्यः। द्यावः- जडचित्तचिदाकाशाः। आपः- उदकानि मूलशक्तिधाराः। मधुमतीः- मधुमत्यो भवन्तु। अन्तरिक्षम्। मधुमत्- मधुरम्। नः- अस्मभ्यम्। भवतु। क्षेत्रस्य पतिः। नः- अस्मभ्यम्। मधुमान्- मधुरः। अस्तु- भवतु। अरिष्यन्तः- अहिंसिता वयम्। एनम्- एतं क्षेत्रपतिम्। अनु सञ्चरेम ॥३॥

शुनं वाहाः शुनं नरः शुनं कृषतु लाङ्गलम्।

Dr. Rangani

शुनं वरत्रा बध्यन्तां शुनमष्ट्रामुदिङ्गय॥ ४.०५७.०४

वाहाः- वाहका बलीवर्दादयः। शुनम्- सुखेन वहन्तु। नरः- कर्षकाः। शुनम्- सुखेन कृषन्तु। लाङ्गलम्। शुनम्- सुखेन। कृषतु। शुनम्- सुखेन। वरत्राः- प्रग्रहाः। बध्यन्ताम्। शुनम्- सुखेन। अष्ट्राम्- कृषिसाधनावयवम्। अक्ष्यते चाल्यतेऽनयेति अष्ट्रा। उदिङ्गय- उद्गमय॥४॥

शुनासीराविमां वाचं जुषेथां यद्दिवि चक्रथुः पयः। तेनेमामुप सिञ्चतम्॥ ४.०५७.०५

शुनासीरौ- वाय्वादित्यौ। इमाम्- एतम्। वाचम्- मन्त्रम्। जुषेथाम्- सेवेथाम्। यत्। पयः- उदकम्। दिवि- नभसि। चक्रथुः- वाय्वादित्यौ अकुरुताम्। तेन। इमाम्- एतां भूमिम्। उप सिञ्चतम्॥५॥

अर्वाची सुभगे भव सीते वन्दामहे त्वा।

यथा नः सुभगाससि यथा नः सुफलाससि॥ ४.०५७.०६

सुभगे- सौभाग्यवति। सीते- लाङ्गलपद्धत्यधिदेवते। विष्णोः परमात्मनः स्वरूपशक्त्याः श्रियो भूम्याख्यविष्णुरूपद्वारा अभिव्यक्तिरेव सीता। उर्वीं त्वाहुर्मनुष्याः श्रियं त्वा मनसो विदुरित्यथर्वशिरसि। अर्वाची- अर्वागञ्चना। भव। त्वा- त्वाम्। वन्दामहे- नमामः। यथा। नः- अस्माकम्। सुभगाससि- सौभाग्यदा भवसि। यथा। नः- अस्माकम्। सुफलाससि- शोभनफलदा भवसि तथा वन्दामहे॥६॥

इन्द्रः सीतां नि गृह्णातु तां पूषानु यच्छतु। सा नः पयस्वती दुहामुत्तरामुत्तरां समाम्॥ ४.०५७.०७

इन्द्रः- तडिन्मेघवृष्टिस्थबलाधिदेवता। ईशनाधिदेवता। सीताम्- लाङ्गलपद्धतिम्। निगृह्णातु। ताम्। पूषा- पोषकः सूर्यः। अनु यच्छतु- नियमयतु। उत्तरामुत्तराम्- उत्तरोत्तरम्। समाम्- शाश्वतीः समाः। सा। पयस्वती- उदकवती। नः- अस्मभ्यम्। दुहाम्- दुह्यात्॥७॥

शुनं नः फाला वि कृषन्तु भूमिं शुनं कीनाशा अभि यन्तु वाहैः।

शुनं पर्जन्यो मधुना पयोभिः शुनासीरा शुनमस्मासु धत्तम्॥ ४.०५७.०८

Dr. Rangani

नः- अस्मदर्थम्। फालाः- भूमिविदारकाष्ठाः। शुनम्- सुखेन। भूमिम्- केदारम्। वि कृषन्तु। कीनाशाः- बलीवर्दपालकाः। शुनम्- सुखेन। वाहैः- बलीवर्दैः। अभि यन्तु- अभिगच्छन्तु। शुनम्- सुखेन। पर्जन्यः। मधुना- मधुरेण। पयोभिः- उदकेन सिञ्चतु। शुनासीरा- वाय्वादित्यौ। शुनम्- सुखेन। अस्मासु। धत्तम्- धारयतम्॥८॥

Dr. Ranganji